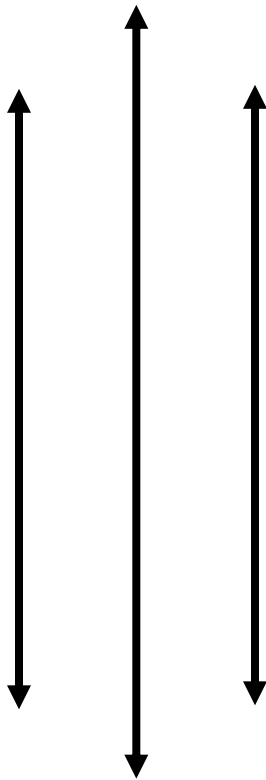

आ.व. २०८२/०८३ को लागि राप्ती सोनारी गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री
तप्त बहादुर पौडेलले गाउँसभाको १७ औं अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्नु भएको
नीति तथा कार्यक्रम

राप्ती सोनारी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अगैया, बाँके लुम्बिनी प्रदेश नेपाल
२०८२ असार १०

गरिमामय सभाका सदस्यज्यूहरु

यस राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको गरिमामय गाउँसभाको १७औँ अधिवेशनमा उपस्थित गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, गाउँसभाका सचिव ज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरु, कार्यगाउँपालिकाका सदस्यज्यूहरु, गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरु, संचारकर्मी तथा गाउँपालिकाका कर्मचारी मित्रहरु ।

सर्वप्रथम, राप्तीसोनारी गाउँ गाउँपालिकाको आ.ब. २०८२/०८३ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्न यो गरिमामय गाउँ सभाको १७औँ अधिवेशनमा सर्वप्रथम म संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र नेपाल स्थापना लगायत नेपालका राजनैतिक परिवर्तनको प्रमुख आन्दोलनका विभिन्न काल खण्डमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

त्यसैगरी नेपालमा भएका राजनीतिक परिवर्तनका विभिन्न आन्दोलनमा घाईते हुनुभएका योद्धाहरुको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । राजनैतिक आन्दोलनमा वेपत्ता हुनुपुगेका र वेपत्ता पारिएका नागरिकहरुको खोजी तथा सार्वजनिक गर्न तदारुकता देखाउन संघीय तथा प्रदेश सरकारप्रति आग्रह गर्दछु ।

नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि मुलुकमा संघीयता संस्थागत भएको छ । संविधानले परिकल्पना गरेका तीनै तह संघ, प्रदेश र स्थानीयतहका दोस्रो निर्वाचन सम्पन्न भएको तिन वर्षको समय व्यतित हुदैछ छ । संविधानले परिकल्पना गरेका संरचनाहरु स्थापना र क्रियाशील हुदै गएका छन् । संविधानले व्यवस्था गरेका नागरिकका मौलिकहकहरु प्रचलन गराउनुपर्ने विषय सबै सरकारहरुका दायित्वका रुपमा रहेका छन् । राजनीतिक आन्दोलनले पूर्णता पाईसकेको अवस्थामा अब जनताको आर्थिक संवृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रिय अभियानमा हाम्रो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्ने अवस्थामा छौं ।

अबको हाम्रो गन्तव्य गरिवी निवारणका लागि आर्थिक संवृद्धि, सुशासन, सामाजिक समावेशीकरण, समावेशी विकास, सामाजिक न्याय सहितको आयको समान वितरण तर्फ हुनु जरुरी छ । यस्तो महत्वपूर्ण घडिमा हुन गईरहेको गाउँसभाको शुभारम्भ सत्रमा सबै महानुभावहरुमा आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण राप्ती सोनारी गाउँपालिका जनसंख्याको हिसाबले नेपालकै दोस्रो ठूलो गाउँपालिका हो । विभिन्न जातजातिको मिश्रित बसोवास रहेको यस गाउँपालिकामा थारु जातिको बाहुल्यता रहेको छ । जाति अनुसार फरक फरक संस्कृति, भेषभुषा र परम्परागत सम्पदाहरु रहेका छन् । यी हाम्रा गाउँपालिकाका सम्पत्ति हुन् भन्ने मेरो बुझाई छ । यस्ता सम्पदाहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको परम कर्तव्य हो ।

नेपालको संविधानले नेपाली जनताको सार्वभौमिकतालाई संवैधानिक, कानुनी र व्यवहारिक रूपमा स्थापित गरिसकेको परिप्रेक्ष्यमा संविधान प्रदत्त हक अधिकारहरु तथा राज्य र स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरु सबै गाउँपालिकावासी समक्ष पुऱ्याउनु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो । तथ्य, तर्क र कानूनका आधारमा गाउँपालिका वासीका जायज कुराहरुको सम्बोधन गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिनुको साथै लोकप्रियताका लागि मात्र नभई जनताका लागि आवश्यकताका आधारमा कार्य गर्न सकेमा मात्र गाउँपालिका र जनप्रतिनिधिहरुको गरिमा उच्च हुनेमा दुई मत हुन सक्दैन भन्ने मेरो ठम्याई छ ।

वर्तमान युग सूचना प्रविधिको युग हो । सूचना प्रविधिको यथेष्ट उपयोगबाट आज कैयौं मुलकका साथै हाम्रै देशका स्थानीय तहहरुले उल्लेख्य प्रगती हासिल गरिसकेका छन् । यस परिप्रेक्ष्यमा अबको हाम्रो विकास सूचना र तथ्यांकको विश्लेषण र अनुसन्धानमा आधारित हुनु पर्दछ । यसका लागि गाउँपालिकाको भूगोल, जनसंख्या, प्राकृतिक स्रोत साधन, संस्कृति, क्षमता र सम्भावनाहरुको तथ्यगत विवरण तयार गरी दुरुस्त राख्ने तर्फ हाम्रो ध्यान जानु पर्दछ । यसका लागि विकास र सेवा प्रवाहलाई सहजीकरण गर्ने गरि अर्पूण नीति र कानूनलाई पूर्णता दिने तथा आवश्यकता अनुसार नयाँ नीति र कानून निर्माणमा प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

गाउँपालिकाका संस्थागत संरचनालाई सक्षम र कार्यमूलक बनाउनका साथै संरचनाहरुको कार्य प्रकृती, प्रदान गर्नु पर्ने सेवा र अवस्थितिको सही विश्लेषण गर्न सक्नु पर्दछ । यसका लागि जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी अन्य क्षेत्रमा योग्य, विशेषज्ञ र दक्ष जनशक्ति विकास एवं परिचालन गर्न वृहतजनशक्ति योजना तर्जुमाको आवश्यकता मैले देखेको छु । गाउँपालिका भित्र उपलब्ध तर प्रयोग विहीन र कम प्रयोग भएका स्रोत र साधनलाई कुशलतापूर्वक परिचालन गर्नेतर्फ हाम्रो ध्यान केन्द्रितहुनु पर्दछ ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिका संवाहक कृषि, उद्योग, पर्यटन, जलस्रोत, प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन (नदिजन्य पदार्थ) व्यापार व्यवसाय जस्ता क्षेत्रहरुको सही उपयोग नै हो । सार्वजनिक, नीजि र सहकारी क्षेत्रको समेत यस क्षेत्रमा लगानी केन्द्रित गराउनु हामी सबैको उत्तिकै दायित्व छ । यसका लागि सम्बन्धित पक्षलाई प्रेरित गर्न सक्नु पर्दछ । कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीकरण र बजारीकरणका लागि पकेट क्षेत्र घोषणा गरी सो क्षेत्रमालगानी बढाउनु जरुरी छ ।

पर्यटन उद्योग मार्फत गाउँपालिकाको आम्दानी वृद्धि गर्नका लागि ऐतिहासिक महत्वका मठमन्दिर, भाषा र संस्कृतिको संरक्षण सम्बर्धन गर्नुका साथै शहरीकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारको क्रमशः निर्माण तथा व्यवस्थापनका गर्दै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत, इन्टरनेट र वैकिङ्ग क्षेत्रमा गाउँपालिका बासीको सहज पहुँचमा महत्व दिनु आवश्यक सम्झेको छु ।

शिक्षा क्षेत्रको विकास नभै गाउँपालिका बासीको उत्थान हुन नसक्ने भएकाले गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरुमा रिक्त शिक्षक दरवन्दी मिलान तथा पदपूर्ती गर्ने, विद्यार्थी संख्या अत्यन्त न्यून भएका विद्यालयहरु एक आपसमा समायोजन गर्दै जाने, विद्यालयको भौतिक संरचनामा सुधार गर्ने, सबै विद्यालयमा क्रमशः इन्टरनेटको सुविधा पुऱ्याउने कार्य विशेष प्राथमिकतामा छ । यस आ.व. मा टिनको छाना भएका विद्यालयमा वातावरण अनुकूल जिप्सन वा प्लाईको प्रयोग गरी शितलता प्रदान गर्ने, खानेपानीको व्यवस्थापन तथा शौचालय निर्माण र मर्मत गर्ने नीति निरन्तर अवलम्बन गरिनेछ । बालबालिकाले विद्यालय छाड्ने कारणको अनुसन्धान गरी सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र बालमैत्री गाउँपालिकाको विकास गर्न अन्य साझेदार निकायसँग हातेमालो गरी शैक्षिक तथा बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनु पर्दछ ।

गाउँपालिका भित्र छरिएर रहेका बस्ती, कृषि योग्यभूमिको अन्य प्रयोजनमा बढ्दो प्रयोग, अनियन्त्रित खण्डीकरण, कृषि उत्पादनमा हास, खाद्य सुरक्षामा प्रतिकूल प्रभाव, वन क्षेत्रको अतिक्रमण र खुल्ला स्थानको अभाव जस्ता समस्या भूमि व्यवस्थापनमा रहेको छ । त्यसको समाधान र व्यवस्थित विकासका लागि बनाइएको भूउपयोग योजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सबैको सहयोग र सहकार्यको आवश्यकता रहेको छ । विकास निर्माणको बृहत अभियानमा राप्ती सोनारी गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि र गाउँपालिका बासी समेतले पनि योगदान पुर्याउनु जरुरि छ । यसैमा आधारित रहेर मैले राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०८२/०८३को नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न गाउँपालिका भित्रका बुद्धिजिवि तथा सरोकारवालाको सुझाव समेत लिई यो नीति तर्जुमा गरि गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गराई आजको गरिमामय गाउँसभा समक्ष पेश गरेको छु ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

आगामी आ.व. २०८२/२०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा गाउँपालिकाले निम्न विषयहरुलाई आधारको रूपमा लिएको व्यहोरा यस सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क. नेपालको संविधान (राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु)

ख. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

ग. अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, २०७४

घ. संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) २०७७

ङ. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६

च. नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र वर्तमान बजेट

छ. प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र वर्तमान बजेट

ज. स्थानीयतहको बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८

झ. गाउँपालिकाका ऐन, नियम, निर्देशिकाहरु, कार्यविधि र मापदण्ड

ञ. नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना

ट. दीगो विकास लक्ष्य २०१६-२०३०

ठ. राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ का प्रतिवेदनहरु

ड. गाउँपालिको आवधिक योजना २०७९-०८४

ढ. गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना २०८२

ण. गाउँपालिकाको भू उपयोग योजना, २०७९

त. गाउँपालिको कृषि रणनीतिक गुरुयोजना, २०८०

थ. राप्ति सोनारी गाउँपालिकाको खाद्य सुरक्षा तथा रणनीतिक योजना २०८२

द. राप्ति सोनारी गाउँपालिका कार्यपालिकाका सबै विषयगत समितिबाट प्राप्त सुझावहरु तथा निर्णयहरु,

ध. गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँसभाका निर्णयहरु

न. राप्ति सोनारी गाउँपालिकाले आवश्यक देखेका विभिन्न विषयहरु देखिएका समस्या तथा सम्भावनाहरु ।

उपरोक्त आधारमा आगामी वर्षका योजना तथा बजेट कार्यक्रम छनौट गर्न निम्न प्राथमिकता क्षेत्र तोकिएका छन् । साथै वडास्तरबाट योजना तर्जुमा गर्दा जनप्रतिनिधि र कर्मचारी सबैलाई अनुशिक्षण गरि आफ्नो टोल बस्ती स्तरमा गइ मागमा आधारित आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी ल्याउन र देहाय अनुसारका प्राथमिकताका आधारमा तर्जुमा गर्न निर्देशन एबम छलफल गरिएको थियो ।

- क. आर्थिक विकास तथा गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने योजना
- ख. उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने योजना
- ग. राजस्व परिचालन र आन्तरिक आयमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने योजना
- घ. सेवाप्रवाह, संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने योजना
- ङ. स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने योजना
- च. लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने योजना
- छ. दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने योजना
- ज. स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचान प्रवर्धन गर्ने योजना
- झ. लक्षितवर्गका जिविकोपार्जनमा सघाउ पुऱ्याउने योजना
- ञ. गाउँपालिकाको महत्वपूर्ण ,गौरवका आयोजना

उपस्थित सभा सदस्यज्यूहरु

अब म राप्ती सोनारी गाउँपालिकाले आ व २०८२ /०८३ का लागि तय गरेका विषयगत क्षेत्रका नीतिहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

आर्थिक विकास

कृषि विकास र पशु कार्यक्रम, सहकारी, उद्यमशिलाता र सहकारी तर्फ

१. कृषि रणनीति र खाद्य सुरक्षा तथा पोषण रणनीतिमा बमोजिमका कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको शीत भण्डार निर्माण सम्पन्न भइ सकेकोले सरकारी, सहकारी वा निजी साझेदारिकोरूपमा संचालन गरिनेछ ।
२. प्राङ्गारिक मल (जैविक मल, हरियो कम्पोस्ट तथा गड्यौला मल) उत्पादन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । मल्लिचंग खेति प्रणालीको अवलम्बन गरिने छ ।
३. जग्गाको खण्डीकरण र बाझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न गाउँपालिका तथा वडाबाट सेवा सुविधामा कडाइ गरिनेछ । संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोग र समन्वयमा सबै वडाको किसान परिचयपत्र लागि तथ्यांक संकलन गरि वितरणको प्रयास गरिनेछ ।
४. व्यवसायिक खेती गर्ने कृषक लक्षित अनुदान तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ । ऐलानी जग्गामा खेती गर्ने कृषकहरुलाई कृषि सेवा सहूलियतको लागि उपयुक्त नीति निर्माण गरिनेछ ।
५. कृषि क्षेत्रमा बृहत लगानी गर्ने निजी क्षेत्रमैत्री नीति निर्माण गरिनेछ । सहकार्यका माध्यमबाट कृषि उपजको न्यूनतम मूल्य तोकी प्रचार प्रसार र कार्यान्वयन लागि नीति निर्माण गरिनेछ । कृषिमा युवा लाइ आकर्षित गर्न कृषिमा युवा अभियान संचालन गरिनेछ ।
६. खाद्य सुरक्षा र पोषण सुधार गर्नको लागि एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम संचालनको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारको साझेदारीमा पकेट क्षेत्र (मकै प्रवर्धन ,आलु प्रवर्धन, बिउबिजन प्रवर्धन कार्यक्रम) र ब्लक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
७. कृषि उत्पादनमा वृद्धि: राप्तिसोनारिको सम्बृद्धि भन्ने नाराका साथ सबै वडामा सम्भावित बालीको कम्तिमा एक उत्पादन र सामूहिक खेती सञ्चालन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । महिला लक्षित कृषि प्रविधि मैत्री कार्यक्रम संचालन गरिने छ । यसका लागि मधेशी , मुस्लिम , दलित , बादी , मुक्त कम्लहरी, एकल महिला र द्वन्द पिडित महिलाहरुका लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

८. कृषक तालिम, कृषि प्रसार तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साना सिचाई कृषिमा यान्त्रिकरण र कृषकको लागि अनुदानका लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकास्तरीय तरकारी तथा फलफुल संकलन र बिक्री केन्द्र (हाटबजार प्रवर्धन) कार्यक्रम उपयुक्त स्थानमा शुरुवात गरिनेछ । कृषि उत्पादनलाई बजार पहुच वृद्धि गर्न बिक्रीमा शुनिश्चितता गर्न कम्पनी तथा सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१०. डिजिटल स्वायल म्यापिङ प्रणाली लागु गरी माटो सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बेमौसमी तरकारी, फलफुल र च्याउ खेती सञ्चालन र प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वगरखेती, अर्गानिक खेती तथा मसला बाली उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. सहकारी संस्थाहरूमा सुशासन अभिवृद्धिको लागि निरन्तर नियमन गर्नुको साथै क्षमता विकास गरि साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्न जोड दिईनेछ । संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको सहयोग तथा समन्वयमा डेसिस प्रणालीमा कृषि फर्म, कम्पनी , कृषक समूह र सहकारीलाई क्रमशः आवद्ध गराउँदै सबैका लागि प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
१२. सामुदायिक वनसंगको सहकार्यमा जडीवुटी खेती कार्यक्रमलाई प्रवर्धन गरिनेछ । सामुदायिक वनको संस्थागत विकास एबम शुसान कायम गर्ने समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्नुको साथै साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३. दुग्ध संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्यमा सहकारी तथा दुग्ध कम्पनीसँग सहकार्य गरिनेछ । दुग्ध उत्पादन समूह गठन र बाखा श्रोत केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ । दुग्ध वस्तुमा आत्मनिर्भर उन्मुख अनुदानामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. बाखा पालन पकेट क्षेत्रको विस्तार र प्रोत्साहन उन्मुख कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । डालेघाँसको नर्सरी स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । उन्नत खोर, गोठ निर्माणका लागि पूर्वाधार निर्माणमा सहूलियत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पशु सेवा प्रवर्द्धन तथा नश्व सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५. पशुपालक कृषकहरूलाई तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. गाउँपालिकाको आफ्नै लगानीमा आगामी आवमा वडा नं. ४ मा भेटेरीनरी अस्पताल तथा प्रयोगशाला स्थापना गरी सेवाप्रवाह प्रदान गरिनेछ । थप सेवा सुबिधाको लागि लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय एवं सहकार्य गरिनेछ ।
१७. स्थानीय कुखुरा तथा पंक्षीजन्य वस्तु प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । ठूला फर्म खोल्ने निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन दिने कार्यक्रम ल्याइनेछ । मासुजन्य वस्तुमा आत्मनिर्भर उन्मुख

कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । कृषि तथा पशुपालक किसानहरूको गाउँपालिकास्तरीय सञ्जाल गठन गरिनेछ ।

१८. स्थानीय किसानहरूको अनुभव आदान प्रदान गर्ने अन्तरक्रिया गोष्ठी आयोजना गरिनेछ । यस गाउँपालिका भित्रका गौशाला व्यवस्थापन गर्न संघ, प्रदेश सरकार, अन्य स्थानीय तह र सामुदायिक संस्थाहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरि संचालन गरिनुको साथै आवश्यक पर्ने अनुदान व्यवस्थापन गरिने छ । अन्य स्थानीय तहसँग गौशाला व्यवस्थापनको लागि मापदण्ड निर्माण गरिनेछ ।
१९. कृषि तथा पशुपन्छीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोग नियन्त्रण सम्बन्धि कार्यक्रम प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिनेछ । जलवायु अनुकूलन प्रविधिको बिस्तार, उन्नत प्रविधिहरूको प्रदर्शन, बिउ प्रतिस्थापन दरमा वृद्धि लगायतका कार्यमा योगदान गर्नुको साथै कृषकलाई स्थानीयस्तरमा कृषि बिज्ञ तथा बैज्ञानिकहरूसँग प्रत्यक्ष वार्तालाप हुने वातावरण बनाउन नार्क र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा कृषि प्रदर्शनीस्थलहरू संचालन गरिनेछ । साथै कृषिलाई पढ्दै कमाउँदै कार्यसँग जोडी विद्यालयमा कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२०. कृषि तथा पशुपन्छीजन्य क्षेत्रहरूको उत्पादन, व्यवसायीकरण र बजारीकरणको लागि उत्पादन वृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । कृषि मेलाको आयोजना गरि यस पालिकामा उत्पादन हुने बस्तुहरूको व्यवसायीकरण तथा बजारीकरणमा जोड दिईनेछ । उत्कृष्ट किसान पुरस्कृत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२१. उद्योग व्यवसायको सम्भाव्यता अध्ययन र अनुसन्धान निरन्तर गरिनेछ । गाउँपालिका र संघिय सरकारको सहयोगमा वार्ड नं ४ मा औद्योगिक ग्राम निर्माण कार्यलाई निरन्तरताको लागि संघिय सरकार सँग प्रभावकारी समन्वय गरिनेछ ।
२२. स्थानीय सिप, स्रोतको संरक्षण गरी स्थानीय उत्पादमा जोड दिई आत्मनिर्भरका लागि सिप सिकाइ बजारीकरण गर्ने तर्फ कार्यक्रम लक्षित गरिनेछ, व्यवसाय प्रवर्द्धन तालिम कार्यक्रम सञ्चालन, औद्योगिक तथा व्यवसायिक सहुलियत कार्यक्रम सञ्चालन तथा करदाता शिक्षा शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
२३. थारु समुदाय तथा दलित समुदायको परम्परागत सीप र क्षमता हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनको लागि अनुदानमा मेशिनरी उपकरण प्रदान गरिनेछ । थारु संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि संग्रहालय स्थापना गर्न तहगत सरकार सँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

२४. औषधीजन्य जडिबुटीको पहिचान तथा संरक्षणका लागि अध्ययन, तथ्यांक संकलन र अभिलेखांकन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । उत्पादित वस्तुहरू तथा जडिबुटीहरूको प्रचारप्रसारमा सहजीकरण गरिनेछ ।
२५. गैरकाष्ठ पैदावारबाट आकर्षक वस्तु उत्पादनका लागि प्रोत्साहन उन्मुख कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वनपैदावार तथा नदीजन्य पदार्थको वार्षिक तथ्यांक संकलन गरिनेछ ।
२६. पर्यटन प्रवर्धनका लागि गाईलेक, खर्सेताल, भुवर भवानीमन्दिर र बाबा बर्फनि मन्दिर पदमार्ग निर्माण, बैसा पिकनिक पार्क, नागरा फल ,बिनौना पिकनिक पार्क र ढकेरी पिकनिक पार्क तथा ढकेरी राष्ट्रिय वनस्पति उद्यानको स्तरोन्नति गर्नका लागि आवश्यक पहल गर्नुका साथै बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा जंगल सफारी सहज गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२७. होटल, रेष्टुरेण्ट होमस्टेय र रिसोर्ट जस्ता पूर्वाधार निर्माणमा निजीक्षेत्रलाई आकर्षित गर्ने तथा सीप विकास एवं क्षमता अभिवृद्धि तालिमको व्यवस्थापनमा सहजीकरण गरिनेछ । राप्ती नदीमा न्याफिटङ्ग कार्य शुरू गरिनेछ ।
२८. पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापनाका लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ ।
२९. “घुमौ नाचौ राप्ति सोनारी , मेरो पाइला राप्ति सोनारी” लाई अभियानको रूपमा शुरूवात गरि पर्यटकीय स्थलको प्रचार प्रसार गर्नको लागि डकुमेन्ट्री निर्माण तथा प्रसारण गर्ने , एक वडा एक उद्यानको अवधारणा कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।
३०. पर्या-पर्यटनको पूर्वाधार तयार गर्न पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ । राप्ती नदीमा boating कार्यको थालनी गरिनेछ । संघ तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा हात्तीसार पार्क निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
३१. सहकारी संस्थाहरूको अभिलेख, नियमन र अनुगमन प्रभावकारी ढंगले गर्ने, सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत विकास, क्षमता अभिवृद्धि र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने , एक सहकारी एक उत्पादन तथा एक घर एक सहकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, उत्पादनमा संलग्न सहकारीलाई बजारीकरणका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३२. दुई वा दुई भन्दा बढी सहकारीहरूको संयुक्त लगानीबाट सञ्चालन गरिने नमूना उत्पादन कार्यक्रम (कृषि, पशुपंक्षीपालन, जडिबुटी, पर्यटनक्षेत्र) प्रोत्साहन गर्ने ,सामूहिक कृषि तथा पशुपालन सहकारी गठन र सञ्चालन गर्नेलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३३. उत्पादित सामग्री र उपजहरूको ब्राण्डिङ, प्याकेजिङ, बजारीकरण र भण्डारण गर्ने पूर्वाधार निर्माणमा सहयोग गर्ने , उत्पादित वस्तुहरूको बजारीकरणको लागि हाटबजार पूर्वाधार निर्माण तथा सञ्चालन कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ ।
३४. गरिबी निवारण कोष र स्थानीय विकास कोष मार्फत गठन भएका समूहहरूमा रहेको घुम्तिकोष र अन्य प्रकृतिका कोषहरूको रकमलाई गाउँपालिकाको नियमनमा हुनेगरी परिचालन गर्ने गरि कानूनी व्यवस्था गरिनेछ । सो को लागि त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
३५. गैर सरकारी संस्थाहरूले गर्ने कार्यक्रम एकद्वार प्रणाली मार्फत संचालन गरिनेछ । विभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरूले गर्ने कार्यक्रम प्रस्तावनाको आधारमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्न व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३६. वाणिज्य तथा आपूर्ति क्षेत्रलाई अनुशासित र दीगो बनाउन आवश्यक नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ । वैज्ञानिक नापतौल प्रणालीको प्रयोग तथा बजार अनुगमन कार्यक्रम र उपभोक्ता हित शिक्षालाई सघन रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
३७. व्यवसाय दर्तालाई अनिवार्य लागु गरि आ.व.२०८२/०८३ देखि एकीकृत सम्पति कर सम्बन्धि कार्यशाला गरि लागु गर्न प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।
३८. कृषिउपज, जडिबुटी तथा स्थानीय श्रोतसाधनबाट उत्पादित वस्तुहरूको प्रदर्शनीका लागि उद्योग वाणिज्य संघ , नागरिक समाज सामुदायिक संघ संस्थाको साझेदारीमा र सहकार्यमा आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सूचना, प्रविधि र विद्युतीय व्यापार मार्फत स्थानीय उत्पादनको प्रचार प्रसारमा सहजीकरण गरिनेछ ।
३९. निर्यात प्रवर्द्धन र आयात प्रतिस्थापनको तथ्यांक अभिलेखीकरण कार्यलाई अगाडि बढाइने, वस्तु उत्पादक कृषक तथा उद्योगीहरूलाई प्रत्यक्ष लाभ दिन विचौलिया निरुत्साहित गर्ने कार्य गरिनेछ ।
४०. महिला तथा युवाहरूका लागि उद्यमशीलता तालिम सञ्चालन गरिनेछ । विपन्न महिलाहरूको उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्न साझा सुविधा केन्द्रको स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
४१. कृषि, वन तथा पर्यटन प्रवर्धनमा आधारित उद्योग स्थापनामा सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने , गरिब परिवार लक्षित आय-आर्जनकार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४२. कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रममा दिईदै आएको अनुदान वितरण प्रणालीलाई नियमन गर्दै गरिब परिवारले उत्पादन गरेका वस्तुहरू बिक्री वितरण सहजीकरण गरिने छ ।

४३. लघु उद्यम समूह सञ्चालन र प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने , सामाजिक परिचालन मार्फत आय-आर्जनका लागि बचत संकलन तथा परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने , अनुदान कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ । कृषिमा मकै, आलु पकेट क्षेत्र तथा मसला बालिमा विषेश कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४४. गाउँपालिकामा स्थापना हुने निजी क्षेत्रका उद्योगहरूलाई आवश्यक सहयोग, समन्वय, सहजीकरण र सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
४५. बेरोजगार युवा तथा गरिब परिवारहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। श्रमिकलाई उचित र मर्यादित श्रम अभ्यास गर्ने हक सुनिश्चित गरिनेछ । श्रम शक्तिलाई दक्ष र व्यवसायिक बनाई स्थानीय स्तरमा नै रोजगारीको अवसर सिर्जना गरिनेछ। सामाजिक सम्बाद मार्फत असल श्रम सम्बन्ध बिकास गरिनेछ । यसका लागि गाउँपालिकाको रोजगार रणनीतिको कार्यान्वयन गर्न नयाँ कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ ।
४६. रोजगार बैंकको स्थापना गरि कामको खोजीमा रहेका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई सूचीकरणमा समावेश गराई प्राथमिकताको आधारमा रोजगारी सृजनाका क्रियाकलापहरू संचालन गरि रोजगारीको न्युनतम अवसरमा संलग्न गराइने छ ।
४७. बैदेशिक रोजगार विभागबाट हुने श्रम स्वीकृति र पुनः श्रम स्वीकृति तथा बैदेशिक रोजगार बोर्ड कल्याणकारी कोषबाट हुने कल्याणकारी कार्यहरूमा यस पालिकामा रहेको रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत सहजीकरण गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४८. गाउँपालिकालाई बालश्रम मुक्त पालिका घोषणाको लागि न्युनतम कार्यक्रम र आधार तय गर्नुको साथै आवश्यक पर्ने रणनीति/नीति तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४९. विपन्न व्यक्तिहरूको जीवनस्तरमा सुधार गर्नको लागि विपन्न घर पहिचान कार्यक्रम संचालन गरि विपन्न पहिचान पत्र वितरण गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
५०. काम सम्पन्न भएको वडाको भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबास व्यक्तिहरूलाई बमोजिम जग्गा नापजाँच गरि संघीय सरकारसंग समन्वयमा क्रमशः लालपुर्जा वितरणको कार्यलाई आगामी आवमै सम्पन्न हुने गरि कार्य गरिनेछ ।
५१. राप्ती सोनारी गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको उर्वर भूमिमा सिंचाई र कृषि भुमि संरक्षणका लागि तटबन्धन निर्माण सम्बन्धि गुरु योजना बनाई आवश्क कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सबै स्थानमा सिंचाईका लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

५२. गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्नुका साथै अतिक्रमित जग्गा व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश सरकारका निकायको पूर्ण सहयोग लिईनेछ ।
डुडुवा गाउँपालिकासँगको सिमा विवाद ट्यग्याउने कार्य गरिनेछ ।
५३. मुक्त कमलहरी , द्वन्दपीडित ब्यक्तिहरुको तथ्यांकहरु संकलन गर्ने र आवश्यक पर्ने कानुनी प्रवन्ध गरि उनीहरुलाई कृषि, शिक्षा , स्वास्थ्य एबम शसक्तिकरण र आय आर्जनको क्षेत्रमा पंहुच अभिवृद्धि गरिनेछ ।

सामाजिक विकास

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद तर्फ

१. विद्यालय उमेर समुहका सबै बालबालिकाको पढ्ने अधिकारको सुनिश्चितता गर्न अनिवार्य निःशुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चिता कायम गर्दै माध्यमिक तह सम्म निःशुल्क कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
२. विद्यालय शिक्षाको शैक्षिक गुणस्तरमा प्रमुख भूमिका अभिभावकको नै हुने हुदा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक बीचको त्रिकोणात्मक सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
३. विद्यालय शिक्षालाई निरीक्षण, सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्न स्थानीय स्तरबाट शिक्षा समिति , विषय विज्ञ , प्रधानाध्यापक र स्रोत शिक्षकको व्यवस्था गरि नियमित अनुगमन, निरीक्षण गरि शैक्षिक गुणस्तर मापन गरिनेछ ।
४. विद्यार्थी संख्या र सेवा क्षेत्रको आधारमा विद्यालय मर्ज र कक्षा वा तह घटाउने कार्यक्रमलाई अगाडी बढाईनेछ ।
५. विद्यालयको परिसर, शौचालय, बाहिरी वातावरण र पर्खाललाई सरसफाई गर्न लगाईनेछ र सबै विद्यालयलाई स्वच्छ तथा हरियाली बनाइनेछ । हरियाली विद्यालयको लागि एक विद्यालय एक बगैचा कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
६. यस गाँउपालिकामा स्थायी बसोबास भएका विद्यार्थीलाई उच्च तहको प्राविधिक शिक्षा तथा MBBS मा छात्रवृत्तीको व्यवस्था गरिनेछ । दलित तथा लोपउन्मुख एबम बादी समुदायका विधार्थीलाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
७. पढाई उत्सव/शैक्षिक प्रदर्शनी मेला/अतिरिक्त क्रियाकलाप/कक्षा कोठामा आधारित पठन सिप परीक्षण, स्तरमापन परीक्षा र Bench Marking लाई प्राथमिकता दिई पठन सिपको विकास गरिनेछ । गाउँपालिका कार्यालयको परिसरमा नमुना पुस्तकालय स्थापना गरिनेछ ।

८. प्रत्येक दिन शिक्षामा नयाँ शिक्षण सिकाईको प्रादुर्भाव भईरहेको सन्दर्भमा प्रधानाध्यापक र विषयगत शिक्षकलाई शैक्षिक गुणस्तर बृद्धिमा नवीनतम चिन्तन जगाउन पेशागत क्षमता विकास तालिममा संचालन गरिनेछ ।
९. संस्थागत विद्यालयमा न्यूनतम मापदण्ड अनुसार संचालन हुनु पर्ने, शुल्क निर्धारण, छात्रवृत्ति लगायत अन्य क्रियाकलाप संचालन गरे/नगरेको एकीन गर्ने साथै सार्वजनिक र निजी विद्यालयको विचको असल अभ्यास आदानप्रदान कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ संचालन गरिनेछ ।
१०. कुनै पनि विद्यार्थीलाई जातजाति, भाषा धर्म,वर्ग विशेष वा लैंगिक वा शारीरिक हिसाबले विभेद नगरी सबै विद्यालयहरूलाई विभेदरहित र बालमैत्री विद्यालयको रूपमा रूपान्तरण गरिनेछ ।
११. उत्तीर्ण दर, कक्षा दोहोर्याउने दर, कक्षा छाड्ने दर, निश्चित तह पूरा गर्ने दर, खुद भर्ना दर, कोरा भर्ना दर, उपलब्धी स्तर जस्ता सूचकहरूका आधारमा प्रत्येक विद्यालयको आन्तरिक सक्षमता पहिचान र विश्लेषण गर्दै मौजुदा अवस्थाको आधारमा पछिल्ला वर्षहरूका लागि लक्ष्य निर्धारणका साथै शैक्षिक उपलब्धी बढाउन बस्तुगत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१२. कम्प्युटर, Internet Connectivity जस्ता सूचना तथा प्रविधिको माध्यमबाट शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थीलाई त्यससँग सम्बन्धित आधारभूत ज्ञान, सीप प्राप्त गर्न अभिप्रेरित गर्दै शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा ICT को प्रयोग गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
१३. E-Library को व्यावस्थापन गरि सूचना प्रविधिको माध्यमबाट सिकाई गर्ने वातावरण बनाइने छ । जिवनउपयोगी शिक्षा , समावेशी शिक्षा तथा अभिभावक शिक्षा र सामुदायिक रेडियो मार्फत शैक्षिक कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ ।
१४. यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने विपन्न तथा आर्थिक रूपले कमजोर महिला, एकलमहिला, दलित, जनजाती, मधेशी , मुस्लिम , बादी समुदायको ,अपाङ्ग तथा अन्य वर्गका बालबालिकाको उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने ईच्छालाई पुरा गर्न तथा उच्चस्तरीय प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्न बहु प्राविधिक शिक्षालय तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. सरसफाई र स्वच्छताको लागि सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पूर्ण छात्राहरूलाई Sanitary Pad को व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिनेछ ।
१६. सामुदायिक सिकाई केन्द्र मार्फत अनौपचारिक,बैकल्पिक तथा निरन्तर शिक्षा संचालन गर्दै स्काउट, बालक्लव, जुनियर रेडक्रस सोसाइटी आदि गठन गरी विद्यार्थीहरूमा सामाजिक कामप्रति श्रद्धाको भावना विकास गराउन पहल गरिनेछ । साथै सार्वजनिक विद्यालयमा मेरो एक दिन

कार्यक्रम लागु गरि कम्तिमा महिनामा एकपटक जनप्रतिनिधि विद्यालयमा जाने व्यवस्था गरिने छ ।

१७. दक्ष शिक्षक नियमित विद्यार्थी: प्रभावकारी शिक्षण गुणस्तरीय सिकाई को लक्ष्य हासिल गर्न विद्यालयको शैक्षिक वातावरण, शिक्षक र विद्यार्थीको उपस्थिति, अन्तर विद्यालय परीक्षा केन्द्र र परीक्षण पद्धति जस्ता विधि अवलम्बन गरिनुका साथै शिक्षकको क्षमता विकासमा सघाउ पुग्ने कार्यक्रम संचालनमा विशेष जोड दिइनेछ । शिक्षक कर्मचारी छनौटमा थप व्यवस्थित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
१८. समुदायस्तरमा रहेका बालविकास केन्द्रहरुको स्तरोन्नति गरी वडास्तरबाटै नमूनायोग्य कार्य गर्न प्रोत्साहित गरिनुको साथै बालविकास केन्द्रमा कार्यरत सहजकर्ताहरुको योगदानलाई उचित मूल्याङ्कन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । यस अन्तर्गत प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
१९. सामुदायिक विद्यालयको विद्यार्थीको यातायातको लागि स्कुल बसको व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
२०. यस गाउँपालिका भित्र सञ्चालित सामुदायिक क्याम्पसको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. विद्यालय शिक्षाको आधार प्रारम्भिक कक्षाहरुलाई बालमैत्री बनाउन छापापामय कक्षाकोठा, तालिम प्राप्त शिक्षक र आधारभुत शैक्षिक सामग्रीहरुको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२२. शैक्षिक अनुदानको कार्यक्रमलाई विद्यार्थी शिक्षक अनुपात, कार्य सम्पादन र विद्यालय सुधार योजना आदिका माध्यमबाट न्यायोचित ढंगले सम्बोधन गरिनुका साथै प्राविधिक विषय संचालन गर्न विद्यालयहरुलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
२३. गाउँ क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरु मध्येबाट नमूना विद्यालय छनौट भइसकेकोमा ति विद्यालयलाई पर्याप्त पूर्वाधार विकासमा प्रोत्साहन गर्दै गाउँ क्षेत्रको शैक्षिक गुणस्तर, सरसफाई एवं व्यवस्थापकीय दृष्टिले उत्कृष्ट रहेका विद्यालय छनौट गरि पुरस्कृत गरिनेछ ।
२४. गाउँ शिक्षा योजना र स्थानीय पाठ्यक्रम तयार तथा परिमार्जन गर्दै कार्यान्वयनमा लैजानका साथै शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न अनुगमनलाई थप व्यवस्थित र बैज्ञानिक बनाउन उपचारात्मक निरीक्षण जस्ता साधनहरुको अवलम्बन गरिनुका साथै विद्यालय शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोग गरि शैक्षिक व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त पारिनेछ ।
२५. अध्यक्ष कप, उपाध्यक्ष कप तथा राष्ट्रपति कप खेलकुद प्रतियोगिता तथा अन्य खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरि युवा तथा विद्यार्थीहरुमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धी भावनाको विकास गराई शारीरिक, मानसिक र शैक्षिक विकास गर्ने नीति लिइनेछ । खेलकुदमा विद्यार्थी तयारीको लागि

- विद्यालयमा खेलकुद सामग्री वितरण गरिनेछ । सबै वडाहरूको सहभागितामा एक वडा एक व्यायामशाला स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२६. आत्म अनुशासनको लागि खेलकुद भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै खेलाडि तथा खेल पूर्वाधारमा लगानी बढाउन प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ । साथै युवा लक्षित विभिन्न क्षमता विकास तथा सिप हस्तान्तरण कार्यक्रममा जोड दिइनेछ । युवा उधम कार्यक्रम र युवा नमुना संसद कार्यक्रम सन्चालनमा जोड दिइनेछ ।
 २७. युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारहरूलाई प्राथमिकतामा दिई स्वरोजगार मुलक कार्यमा संलग्न स्थानीय युवा उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
 २८. बालविकासका लागि सामग्री प्रत्येक वडामा कम्तीमा न्यूनतम मापदण्डको बालविकास केन्द्र संचालन गरिनेछ
 २९. माध्यमिक विद्यालयमा Math Lab स्थापना गरि विद्यार्थीको गणितिय अवधारणा विकासमा जोड दिइनेछ ।
 ३०. "शिक्षक झोला" कार्यक्रम लागुगरि प्रत्येक शिक्षकको झोलामा शिक्षक डायरी, पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका, पाठ्यपुस्तक, Laptop, Pen drive सहितको कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
 ३१. अथिति शिक्षक शिक्षण कार्यक्रम: कम्तिमा महिनाको एक पटक छिमेकी विद्यालयमा मुख्य विषयका शिक्षकले शिक्षण गर्नुपर्ने छ ।
 ३२. प्रत्येक महिना एउटा समाजको संघर्षशील व्यक्ति मार्फत कक्षा संचालन गरिनेछ ।
 ३३. स्थानीय पाठ्यक्रमको सन्दर्भ सामग्रीका लागि स्थानीय विषयका विषयलाई समेट्ने, Documentary विकास गरिनेछ । पालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूमा इको क्लबहरूलाई दिगोरूपमा संचालन गर्न बिधालय सुधार योजनामा इको परिचालन सम्बन्धि बिधान तथा कार्ययोजना समावेश गरिनेछ र बिधालयको पाठ्यक्रममा बन वतावरण संरक्षण सम्बन्धि कार्यक्रम र विषयबस्तुहरू समावेश गरि यस संग सम्बन्धित सरकारी तथा अन्य गैर सरकारी निकायहरूको सहयोगमा थप इको क्लब सम्बन्धि विषयबस्तुहरू समावेश गरिनेछ ।
 ३४. शैक्षिक समस्या सामाधान मुख्य विषयका शिक्षकहरूको Roster शिक्षक संजाल गठन गरिनेछ ।
 ३५. विद्यालयमा ICTमैत्री शिक्षण गर्ने शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम थालनी गरिनेछ ।
 ३६. विद्यार्थीहरूको अवस्था पहिचान गर्न वर्षमा दुई पटक शिविर संचालन गरिनेछ ।
 ३७. कम्जोर शिकाइ भएका ढिलो सिक्ने बालबालिकालाई उपचारात्मक शिक्षणको व्यवस्था गरिनेछ । भर्ना समयमा विद्यार्थीको अभिरुचि व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३८. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको सुदृढिकरण गरी पौढ शिक्षा, निरन्तर शिक्षा वित्तिया साक्षरता तथा डिजिटल साक्षरता मार्फत जीवन पर्यन्त शिक्षालाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । प्रत्येक वडामा कम्तिमा एकवाट सामुदायिक सिकाई केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।

महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक ,असाय ,अपांगता र लैंगिक अल्पसंख्यक मधेशी,दलित आदिवासी जनजाति , द्वन्दपिडित तर्फ

१. महिला अधिकार तथा कानूनी साक्षरता, महिला विरुद्धको भेदभाव सम्बन्धि र नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ । महिलालाई नेतृत्व भूमिकामा प्रोत्साहन गर्नुको साथै महिला साक्षरता अभियान संचालन गरिनेछ ।
२. महिलामा हुने सबै प्रकारका हिंसा विरुद्धको अभियान , मानव बेचबिखन विरुद्धको अभियान शोषण विरुद्धको अभियान संचान गरिनेछ । पिडितलाई न्याय दिन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. बादी समुदाय ,एकल महिला, मधेशी , मुस्लिम र दलित विपन्न महिलाका लागि उध्मशिलाता र स्वरोजगार मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नेत्रबिहिन , अपाङ्गता भएका नागरिकहरुको लागि मागमा आधारित जीविकोपार्जन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
४. गाउँपालिकाबाट वितरण गरिदै आएको अपांग परिचय पत्र वितरणमा सरल सहजता प्रदान गर्न आवश्यक परे वडा तह सम्म समेत सेवा बिस्तारको प्रयास गरिनेछ । अपांगता भएका व्यक्तिहरुको लागि नियमित स्वास्थ्य जाँच , अपांगता रोकथाम तथा पुनस्थापना सेवा र फिजियोथेरापी सेवाको लागि तहगत सरकार सँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकामा निर्माण हुने सार्वजनिक पूर्वाधार अपांगता मैत्री निमाण गर्नुको साथै ,श्रवणयन्त्र ,हुविलचेयर ,ब्रेलसामग्री, अपांगता भएका बालबालिकाको लागि जस्ता सहायक उपकरण निशुल्क साझेदार संस्था संग समन्वयमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६. सबै प्रकृतिका अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुको यथार्थ पहिचान गरि आयमुलक कार्यमा सहभागिताको लागि सिपमुलक तालिम र साझेदार निकाय संगको सहकार्यमा सहायक सामग्रीको प्रबन्ध गरिनेछ । अपाङ्गता अधिकारको कार्यक्रम ,बहिरा अपाङ्गता ,दृस्टीबिहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि सुचना संचारमा पहुच पुर्याउनुको साथै उत्पादनमुलक काममा सहभागी गराईनेछ ।
७. विपन्न महिलाहरुका लागि उद्यमशीलता तथा स्वरोजगार सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ । युवा, महिला, आदिवासी जनजाति, मधेशी मुस्लिम ,बादी ,अपांगता भएका ब्यक्ति ,दलित, द्वन्दपिडित

- ,उत्पीडित तथा सीमान्तकृत समुदायहरूका लागि सरकारी सेवा प्रवेश/लोकसेवा आयोग शिक्षा आयोग सम्बन्धी निशुल्क कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
८. पालिका भित्रका सरकारी निकायमा स्तपान कक्ष ,लैंगिक हिंसाका घटना दर्ता सरल ,गोपनीयता कायम गर्नुको साथै पिडितलाई आश्रय स्थलको पहल, कानूनी सहायता ,मनोपरामर्श, लैंगिक मैत्री वातावरण, पालिकाको शिक्षा , स्वास्थ्य ,खानेपानी तथा सरसफाई सेवा आदिमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चितता कायम गरिनेछ।
९. जेष्ठ नागरिक केन्द्रित स्वास्थ्य कर्मी सहितको स्वास्थ्य परिक्षण, पोषण कार्यक्रम तथा जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापनको साथै सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जेष्ठ नागरिकको अधिकार ,सुरक्षा र सेवा प्रवाहमा सुनिश्चितता गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१०. सकारात्मक विभेद सहितको सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी स्थानीय नीति तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११. दलित निगरानी केन्द्रको स्थापनामा जोड दिदै सम्बन्धित समुदायको सहभागितामा जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत उन्मुलन दिवस मनाइनेछ । स्थानीय दलित ऐनको तर्जुमा , अन्तरजातीय विवाह गर्ने जोडीलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । वडा तहबाट सम्बन्धित वडाका दलित , बादी तथा बिपन्न समुदायका बालबालिकाहरूलाई निशुल्क शैक्षिक सामग्रीको ब्यबस्था गरिनेछ ।
१२. यस गाउँपालिकाको स्थाई बासिन्दाहरू मध्ये नेपाल सरकारको तथ्यांकमा रहेका बास्तबिक द्वन्दपिडितको पहिचान गरि उनीहरूको लागि लक्षित उत्पादनमुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१३. गाउँपालिका भित्र सडक मानव शून्य अभियानमा मानव सेवा आश्रम, बाल आश्रम तथा नीलसागर आश्रम जस्ता परोपकारी संस्थाहरूसंग सहकार्य गरिनेछ । स्थानीय बालआश्रमको संरक्षण गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासनको कार्यको कार्यक्रम थालनी गरिनेछ । बाल शिक्षा , उपाध्यक्ष किशोर किशोरी शिक्षा प्रदान गरिनेछ । बालबालिकाको हित संरक्षणका लागि आवश्यक नितिगत ब्यबस्था गरिनुको साथै बालश्रममुक्त वडा घोषणाको थालनी गरिनेछ ।
१५. वडा तथा बिद्यालयतहमा बालक्लबहरू, किशोरी क्लब तथा बालसञ्जाल निर्माणलाई पूर्णता दिने , ति संजालको सक्रियता बढाउने , परिचालन तथा सुदृढीकरणमा जोड दिइनेछ ।
१६. बालविवाह रोकथाम, बालश्रम रोकथाम, छाउपडी प्रथाको रोकथाम ,कुरीति , कुसंस्कार बिरुद्धको अभियान , यौन दुर्व्यबहार ,न्यूनीकरण, भेदभाव र शोषणमा शुन्य सहनशीलता तथा

अन्त्यका लागि सहकार्य र साझेदारीमा आवश्यक पर्ने रणनीति तर्जुमा गरिनुको साथै समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

१७. पालिका भित्र रहेका बालसंरक्षण समितिहरूको शसक्तिकरण गरिनेछ । अल्पसंख्यकको हितको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१८. ग्रामीण युवा उद्यमशीलता तथा सीप-विकास तालिम कार्यक्रम गरिनेछ । गाउँपालिका अध्यक्ष संग युवा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । लागु औषध नियन्त्रणको लागि सरोकारवाला निकाय वा संस्थाको साझेदारीमा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य सेवातर्फ

१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबै गाउँपालिका बासीहरूको सर्वसुलभ पहुँच सुनिश्चित गर्दै खोप, सुरक्षित मातृत्व तथा परिवार नियोजन, आयुर्वेदिक तथा अन्य परम्परागत स्वास्थ्य सेवालाई प्राथमिकता साथ उपलब्ध गराई विशेषज्ञ तथा प्रेषण सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।
२. प्रेषण प्रणालीलाई थप सहज र व्यवस्थित बनाइने छ । आकस्मिक अवस्थाका विरामीहरूलाई शीघ्र उपचार र प्रेषणको लागि सबै वडाहरूमा एम्बुलेन्स सेवालाई व्यवस्थित र सर्वसुलभ बनाउँदै लगिने छ । गर्भवति तथा सुत्केरीलाई दिदै आएको निशुल्क एम्बुलेन्स सेवालाई निरन्तरता तथा थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
३. सुरक्षित मातृत्वको लागि प्रेषण सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आकस्मिक प्रसूति सेवा कोष (EOC fund) को व्यवस्था गरिनेछ ।
४. ल्याब सेवा नभएका बर्थिंग सेन्टरमा ल्याब सेवा विस्तार गरिनुका साथै गर्भवती, सुत्केरी हरूलाई निशुल्क रगत परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
५. सुरक्षित मातृत्व सेवा प्रदायक स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि क्लिनिकल अडिट एवम् स्थलगत अनुशिक्षण गरि सुरक्षित मातृत्व सेवालाई थप गुणस्तरिय बनाइने छ ।
६. राप्ती सोनारी आधारभूत अस्पताल व्यवस्थित गर्दै लगिनुका साथै जटिलतायुक्त आकस्मिक गर्भवती तथा नवशिशु सेवा (CEONC) सन्चालनका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
७. गाउँपालिका अन्तरगतका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूमा किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनुका साथै मानसिक रोग सम्बन्धी सेवा विस्तारका लागि कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका क्रियाकलाप गरिनेछ ।

८. स्वास्थ्य सुशासन सुदृढीकरण गर्दै आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
९. स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धिलाई सामाजिक बिकासको रूपमा मापन गर्न प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरुको बार्षिक रूपमा सामाजिक परिक्षण (Social Audit) गरिनेछ ।
१०. महामारी एवम् विपद्का समयमा पनि अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा निरन्तर रूपमा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनुका साथै प्राकृतिक प्रकोप, महामारी र सडक दुर्घटनाजस्ता आकस्मिक स्वास्थ्य सेवालाई तत्काल व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाभित्रका रणनीतिक स्थानहरूमा आकस्मिक स्वास्थ्य अवस्थामा आवश्यक पर्ने अत्यावश्यक औषधी, उपकरण तथा सामग्रीहरुको बफर स्टक राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
११. जेष्ठ नागरिक, दिर्घ रोगि, असक्त, असहाय, विपन्न तथा गरिब र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविहरूलाई निशुल्क स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था मिलाइने छ भने र घुम्ती स्वास्थ्य सेवा मार्फत घरदैलोमा नै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१२. स्वास्थ्य सूचना प्रणालीलाई थप व्यवस्थित तथा आधुनिकिकरण गर्दै प्राप्त तथ्यांकलाई योजना, अनुगमन, मूल्यांकन तथा निर्णय प्रकृत्यामा प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गरिनेछ ।
१३. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि संस्थाहरूमा भौतिक पूर्वाधार, औषधि, उपकरण तथा औजारहरूको उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ ।
१४. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूमा भौतिक पूर्वाधारलाई बाल तथा अपाङ्ग मैत्री गरिदै लगिनेछ ।
१५. स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न दक्ष जनशक्तिको बिकास तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
१६. नसर्ने रोगहरूको रोकथाम तथा व्यवस्थापन साथै सडक सुरक्षालाई प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ । सिकलसेल रक्तअल्पताको रोगको रोकथामका लागि आवश्क प्रबद्धनात्मक, प्रतिकारात्मक तथा उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
१७. महिला सामुदायक स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई पूनर्ताजगी तालिम प्रदान गरि सामुदायक स्वास्थ्य सेवालाई थप व्यवस्थित बनाइने छ ।
१८. स्थानीय पोषणमैत्री शासनका ७ क्षेत्र तथा ४९ वटा सूचकहरूमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरि स्थानीय पोषणमैत्री शासन लागु गरिने छ । साथै गाउँपालिकाको पोषण अवस्थाको सुधारको लागि विभिन्न किसिमको प्रबद्धनात्मक तथा प्रतिकारात्मक कार्यक्रमहरूमा जोड दिइनेछ ।

- १९.स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितीलाई सक्रिय बनाउन तथा नियमित बैठक बस्ने उचित व्यवस्था गरिने छ ।
- २०.स्वास्थ्य क्षेत्रको नियमित सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मुल्यांकन गर्न उचित प्रणालीको व्यवस्था गरी सो अनुसार कार्यान्वयन गरिने छ ।
- २१.एकिकृत स्वास्थ्य तर्फको बार्षिक समिक्षामा स्वास्थ्य सेवाको सुचकहरुको मापदण्ड बनाई मापदण्ड पुरा गरेका स्वास्थ्य संस्था तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिने छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ

१. फोहरमैला संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रशोधनको लागि पालिका स्तरीय Landfill Side को प्रभावकारीरूपमा गरिनेछ । गाउँपालिका र साझेदार संस्था वा निजि क्षेत्र संगको सहकार्यमा फोहोर व्यवस्थापन र सौन्दर्यकरणमा जोड दिइनेछ ।
२. फोहोर व्यवस्थापनको लागि एक घर एक टोकरी कार्यक्रम (बैजापुर चोक, अगैया बजार, कुसुम बजार, ढकेरी बजार, फत्तेपुर र सम्शेरगंज बजार) सञ्चालन गरिनेछ । सबै वडामा क्रमशः सरसफाई गरिनेछ । वडा नं१ को कुशुम र वडा नं ९ को ढकेरीमा तहगत सरकार र गैरसरकारी संस्था वा समुदायको साझेदारीमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरि संचालनमा जोड दिइनेछ ।
३. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पूर्ण सरसफाइयुक्त वडा र गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । पालिका भित्र रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिको अनुगमन , नियमन , निरीक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई सक्रिय बनाउदै शुद्ध खानेपानी उपलब्ध गराउन बिधालय , समितिले बितरण गरेको पिउने पानीको परिक्षण गर्ने र खानेपानी महशुल एकरूपकता कायम गर्न गाउँपालिकाले नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने नीति लिइनेछ ।
५. गाउँपालिका र वडा स्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई समितिको सक्रियता बढाई स्वच्छ गाउँपालिका अभियान संचालनको लागि साझेदार निकाय संग सहकार्य गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकामा स्वच्छ पिउनेपानीको उपलब्धताका लागि सरोकारवाला निकायसंग आवश्यक सहकार्य गरि खानेपानीको सेवाका ठूला संरचनाहरु निर्माण गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास

१. स्थानीय तहको योजना व्यवस्थापन प्रक्रियालाई सूचना तथा तथ्यमा आधारित, सूचना प्रविधिमैत्री, नतिजामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२. जलवायु उत्थानशील, समावेशी, जवाफदेही तथा दिगो स्थानीय पूर्वाधारका लागि आवश्यक नीति तथा कानून निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
३. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अनुसार चरणबद्धरूपमा तर्जुमा गरि प्राथमिकतामा परेका आयोजनालाई छनौट गरिनेछ । गाउँपालिकाको गरिवी न्यूनीकरण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने आयोजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ ।
४. गाउँपालिकस्तरीय स्तरिय गौरवका आयोजना छनौट गरी कार्यान्वयनको लागि सुनिश्चितता गरिनेछ । गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजनाको कार्यान्वयन गरि वस्ती विकास योजना सहितको सडक, आवास तथा वस्ती विकास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार विकास निर्माण कार्य व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा संचालन गरिनेछ । सडक, खानेपानी, सिंचाई जस्ता आधारभूत पूर्वाधारहरू सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ ।
५. सिंचाइको सुबिधा विस्तार गर्न हालसम्म भएको अवस्थाको अध्ययन गरि खेतबारीमा सिंचाई सुबिधा उपलब्ध हुने सिंचाई संरचना निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
६. भूक्षय जोखिम भएको ठाउँमा बायोइन्जिनियरिङ जस्ता नविनतम प्रविधिको अवलम्बन गरि पहिरो नियन्त्रण तथा सडक संजाललाई भरपर्दो र सुबिधा सपन्न बनाउन तहगत सरकारका निकाय सँग पहल गरिनेछ ।
७. भवन निर्माण गर्दा भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्नेतर्फ ध्यान दिदै भवन आचारसंहिताको पालन गराउन पहल गरिनेछ । आगामी आवमा साझेदारीमा गरिने बाहेक आयोजना वा कार्यक्रम नखुलेको रकम नछुट्याउने नीति लिइनेछ । साथै निर्धारित मिति पछाडी आयोजना सम्झौता गर्ने र आयोजनाको दायित्व अर्को वर्षमा सार्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाबाट भएका पूर्वाधारलाई संख्यात्मक उपलब्धि भन्दा पनि गुणात्मक उपलब्धिमा विशेष जोड दिदै दिगो र वातावरणमैत्री बनाउन सो को डिजाइन इष्टिमेटमा नै यी पक्षलाई समेट्ने नीति लिइनेछ ।

९. सडक पूर्वाधारको छेउछाउमा वृक्षारोपण, नयाँ सडक आयोजनामा समेत वायोइञ्जिनियरिङ्गतर्फ कम्तिमा ५% बजेट सुनिश्चित गर्दै आयोजनालाई दिगो र वातावरणमैत्री बनाउन जोड दिइनेछ। गाउँपालिकाको पूर्वाधार विकासमा प्रभावकारिता ल्याउन दोहोरोपना हटाई अन्तरतह तथा अन्तर निकाय समन्वय कायम गरिनेछ।
१०. गाउँपालिका स्तरीय सडक तथा यातायात गरीयोजना अनुसार सडक नालीको निर्माण र मर्मत सम्भार गरिनेछ । सडक संजाल विस्तार र स्तरोन्नतिका लागि संघ प्रदेश सरकारसंग समन्वय गर्नुका साथै कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. राप्ती सोनारी गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका अत्यावश्यक स्थानहरूमा पुलपुलेसा र कल्भर्ट निर्माणलाई निरन्तरता दिइनेछ । झोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि संघ प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरि पहल गरिनेछ । सडक सुरक्षाको ग्रेड घुम्ती सुधार र ट्राफिक संकेत आदिको व्यवस्थापन र नियमन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१२. भवन आवास तथा बस्ति विकास सम्बन्धि नीति, कानून, तथा मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । सरकारी तथा सामुदायिक भवनको अनिवार्य घर नक्शा पास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१३. राम्रो काम गर्ने ठेकेदारलाई प्रोत्साहन र समयमा काम नगर्ने ठेकेदारलाई दण्डको व्यवस्था गरिनेछ । मर्मत सम्भार कोष सञ्चालन कार्यविधि तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिनेछ । उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्थाहरूबाट हुने कामलाई प्रक्रियागत सरलीकरणमा जोड दिइनेछ ।
१४. मुख्य चोकमा सोलार लाईटको स्थापनाका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसंग सहकार्य गरिनेछ । विद्युत उपयोगको खपतको लागि सामुदायिक वनसंगको साझेदारीमा विद्युत चुल्हो अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ
१५. गाउँपालिका मातहत तयार गरिएका वेभसाइट र सफ्टवेयरलाई उपयोग गरि सूचना तथा प्रविधि मैत्री पालिका बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ । डिजिटल साक्षरता, पेपरलेस सिस्टम र राप्ती सोनारी बुलेटिन प्रकाशनका कार्यक्रमहरू संचालन गरि पारदर्शीता कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१६. संधिय स्वास्थ्य मापदण्ड तथा निर्देशिका अनुसार स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण गरिनेछ । अत्यावश्यक स्थानमा सुरक्षा मापदण्ड अनुसारका प्रहरी चौकी निर्माणको लागि गाउँपालिकाको आफ्नो बजेट वा तहगत सरकार संग पहल गरिनेछ ।

१७. पूर्वाधार निर्माणको कार्यमा लागत साझेदारी नीति अवलम्बन गर्नुको साथै सम्बन्धित लाभग्राही उपभोक्ताको सहभागितामा अपनत्व ग्रहण गर्ने गरि आयोजना संचालनमा जोड दिईनेछ ।
१८. स्थानीय पूर्वाधार सहयोग कार्यक्रमको माध्यमबाट आगामी आवबाट साझेदारीमा थप नयाँ पूर्वाधारको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१९. गाउँपालिकाको आवधिक योजनाको तहत सरकारको सहयोग र समन्वयमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
२०. गाउँसभाबाट स्वीकृत भएका विकास आयोजनाको कार्यान्वयनमा प्राथमिकता निर्धारण गरि पहिलो तिन महिना भित्र खरिद कार्यको थालनी गरि कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
२१. पालिका भित्रका सार्वजनिक भवन, सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण गरि सो को अभिलेख राखिनेछ ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

१. नदी कटान तथा भू-क्षय नियन्त्रणको लागि वृक्षा रोपण कार्यक्रम (वायोइन्जिनियरिङ्ग) संचालन गरिनेछ । नर्सरी उत्पादन तथा विस्तारमा सामुदायिक वन र सब डिभिजन वन कार्यालयहरूसँग सहकार्य गरिनेछ । वन विस्तार र संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. विपद्जन्य घटनाबाट पीडित नागरिकलाई आवश्यक काठ उपलब्ध गराउन निश्चित काठ सामुदायिक वनको सहयोगमा भण्डार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३. डढेलो नियन्त्रण तथा जनचेतनामुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । निजी जग्गामा वृक्षारोपण गर्ने व्यक्ति तथा समूहलाई प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याइनेछ । डढेलो नियन्त्रणका लागि जनशक्ति तयार गरिनेछ ।
४. धार्मिक स्थल, विद्यालय, नाँगाडाँडाँ, खाली चउर र बुट्यान क्षेत्रमा वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ । हरियाली प्रवर्द्धन तथा पार्क सबै वडाहरूमा निर्माण कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
५. वातावरणमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्नको लागि वातावरण संरक्षण सम्बर्धन गर्ने कार्यक्रम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । प्रत्येक मोटर बाटोको छेउमा वृक्षारोपण गरी हरियाली पथ निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६. आगजनी र वायु प्रदूषणले वातावरणमा पार्ने प्रभाव रोक्न र फोहरमैला व्यवस्थापन गर्नको लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

७. साँस्कृतिक तथा धार्मिक केन्द्र, बजार केन्द्र तथा बस स्टेशन (बस बिसौनी, जीपपार्क) मा सार्वजनिक शौचालय निर्माणका लागि साझेदार संस्थासंग सहकार्य गरिनेछ ।
८. नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, उद्योग वाणिज्य संघ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सामुदायिक वन, नागरिक समाज लगायतको सहकार्यमा निरन्तर सरसफाई अभियान र विपदजन्य सेवामा परिचालन हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. सामुदायिक वनसंग नियमानुसार साझेदारी कार्यक्रम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । वन उपभोक्ता समितिलाई जैविक विविधता संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न जनचेतना/अभिमुखीकरण कार्यक्रममा जोडिनेछ
१०. जलवायु परिवर्तन र अनुकूलन सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जलवायु अनुकूलन पूर्वाधार निर्माण मापदण्ड/नीति तर्जुमा गरिनेछ । वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ । समग्र गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन योजनाको नियमित अद्यावधिक गरिनेछ ।
११. विपद् व्यवस्थापनका लागि वडागत प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिनेछ । विपद्को समयमा तत्काल आश्रयको लागि उपलब्ध आश्रयस्थलको उपयोग गरिनेछ । बी ग्रुपको सहकार्य वडा नं. २ मा सेल्टर हावस निर्माण गरिनेछ ।
१२. खाद्य, कपडा र भाँडावर्तन बैंक स्थापना गर्न साझेदार संस्थाहरूसंग सहकार्य गरिनेछ । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र वडा विपद् व्यवस्थापन समितिहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुको साथै आपत्कालीन अवस्थामा शीघ्र सूचना तथा सञ्चार प्रणाली व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ
१३. प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त बजेट विनियोजन गरिनेछ । वन्यजन्तु नियन्त्रणका लागि तारजाली/घेरावार कार्यलाई निरन्तरता दिइ उद्धार सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । विद्यालयको पाठ्यपुस्तकमा प्राकृतिक प्रकोप सचेतता सम्बन्धी विषय समावेश गरिनेछ ।
१४. नदीजन्य पदार्थको अत्यधिक दोहन कार्यलाई निरुत्साहन गरिनेछ । नदीजन्य पदार्थ दोहन गर्ने क्रममा पक्राउ परेका सवारी साधनको विवरण गाउँपालिकाको Website मा राखिनेछ पालिकाको राजस्व ब्यबस्थित गर्न अनलाइन बिलिंगको प्रयास गरिनेछ ।
१५. नागरिकहरूको बसोबास बिधुत मिटर जस्ता सेवाबाट बन्चित हुनु परेकोले निजहरूको हितलाई ध्यानमा राखी उपयोग गरेको जग्गामा शुल्क लगाउने, नदि छेउछाउ ,नदि उकास रहेका खाली

उपयोगमा नआएका जमिनहरुलाई बनजन्य र जडीबुटी खेतीको उत्पादनको लागि साझेदारी र सहकार्यमा ब्यबसायी प्रयोजनको लागि शुल्क लगाई उपयोग गर्ने ब्यबस्था मिलाइनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास

१. सेवा प्रवाह सम्बन्धमा चौमासिक रुपमा गाउँपालिका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सामुदायिक विद्यालयमा सार्वजनिक सुनुवाई, विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहको चौमासिक रुपमा प्रगति समीक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. गाउँपालिका तथा प्रत्येक वडाहरुमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था (गाउँपालिकामा डिजिटल बोर्ड) तथा अध्यावधिक गरिनेछ । व्यक्तिगत घटनादस्तावेज सम्बन्धमा बस्ती स्तरमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. पालिका केन्द्रबाट लामो दुरीमा भएको वडा तहमा एकीकृत घुम्ती सेवा सञ्चालन गरिनेछ । आम नागरिकलाई सेवा प्रतिको जनविश्वास पहिचान गर्न सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण कार्यक्रम संचालन गरी सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
४. लोकसेवाबाट कर्मचारी पदपूर्तिको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । सिफारिस पश्चात सेवा प्रवेश तालिम प्रदान गरि उपयुक्त कर्मचारी उपयुक्त स्थानमा पदस्थापना गरि जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनाका आधारमा कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । गाउँसभा तथा गाउँ कार्यपालिकाबाट गठन गरिएका विभिन्न समितिहरुको कार्य विवरण सहितको कार्यविधि तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नुको साथै सक्रियतामा जोड दिइनेछ ।
६. कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन सम्झौताका लागि सूचकहरु निर्माण/परिमार्जन गरिनेछ ।
७. सेवा प्रवाहमा प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउनुको साथै गाउँपालिकाको बार्षिक योजना तथा बार्षिक प्रगति विवरण सहितको बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।
८. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा गाउँपालिकामा सुनुवाई कक्ष निर्माण गरि प्रत्येक वडामा मेलमिलाप कक्ष निर्माण गर्ने र प्रत्येक वडामा मेलमिलाप कक्ष सहितको मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिनेछ , साथै मेलमिलापकर्ताहरुको मागलाई सम्बोधन गर्दै मुद्दा मिलापत्रको आधारमा मेलमिलापकर्ताको सुबिधा , कर्मचारी तथा पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

९. सुचनाको हक सम्बन्धि कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिनुको साथै सार्वजनिक सुचना र सम्पादित कामको प्रत्येक ३/३ महिनामा स्वतः प्रकाशन गरिनेछ । वार्षिक योजना तर्जुमा तथा सभाबाट स्वीकृत पश्चात कार्यान्वयन गरिनेछ । राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ ।
१०. मध्यमकालीन खर्च संरचनाको कार्यान्वयन शुरू गर्ने , लेखा प्रणाली सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र राजस्व प्रणाली सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको विकास तथा सुदृढीकरण गर्दै सेवाप्रवाहलाई चुस्त, जनमैत्री र सहज बनाउन सेवाप्रवाह मापदण्ड तर्जुमा गरिनेछ । बेरुजु अभिलेखीकरण तथा फछ्छ्यौट कार्यक्रमलाई सघन रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
१२. आर्थिक वर्षको प्रारम्भमा वार्षिक खरिद योजना तथा खरिद गुरु योजना तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने , न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन, स्थानीय स्तरमा कानूनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र न्यायिक कामकाजलाई सहज बनाउन विद्युतीय प्रणालीको सेवालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३. सूचना प्रविधि सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिनेछ । विद्युतीय शासन प्रवर्धन कार्यक्रममा जोड दिइनेछ । विद्युतीय हाजिरी व्यवस्थापनलाई सबै वडा, स्वास्थ्य संस्थाहरु तथा बिद्यालयहरुमा निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ । स्थानीय संचारकर्मी तथा संचार माध्यमको उपयोग , आमसंचार नीति, स्थानीय संचारकर्मी उत्पादन , लेखन सिप क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय बीच नेटवर्किङ विस्तार गर्ने , हाल प्रयोगमा रहेको मोबाइल एपलाई अद्यावधिक गरि सेवा प्रवाह नागरिकमैत्री बनाइनेछ, साथै नागरिक गुनासो र सेवाप्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन हटलाइन सेवाको प्रारम्भ गरिनेछ ।
१५. प्रहरी तथा सुरक्षा प्रशासनलाई प्रविधियुक्त बनाउन आवश्यक सहयोग गर्ने , सामुदायिक प्रहरी कार्यक्रमका लागि नेपाल प्रहरीसंग सहकार्य गरि लागु पदार्थ तथा दुर्व्यसन नियन्त्रण तथा सचेतना कार्यक्रम सबै वडामा सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यविधिमा उल्लेखित सूचकहरुका आधारमा अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यलाई नतिजामुखी बनाउने, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा खटिने पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरि आर्थिक वर्षको सुरुमा वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना तयारी गरिनेछ ।
१७. गाउँपालिकामा पूर्वाधार गुणस्तर प्रयोगशालाको स्थापना तथा संचालन गर्ने , आवश्यक जनशक्ति सहितको सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा व्यवस्थापन गरि गाउँपालिका र वडा स्तरको क्षेत्रगत तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन र विश्लेषण एवं प्रकाशन गरिनेछ ।

१८. गाउँपालिकाको वेबसाइट अद्यावधिक गरी वार्षिक कार्यक्रम बुलेटिन, विविध प्रकाशन र सूचनाहरू सार्वजनिकीकरण गर्ने , तथ्याङ्क संकलन, भण्डारण तथा प्रशोधनको क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने , भौगोलिक सूचना प्रणालीको प्रयोग गरी स्थानगत तथ्यांक तथा नक्शा अद्यावधिक गरिनेछ ।
१९. गाउँसभाबाट कार्यक्रम स्वीकृत गराई कार्यक्रम संचालन गर्ने गैससहरूलाई मात्र गाउँपालिका भित्र कार्यक्रम गर्ने अनुमति दिईने, गैसस तथा सामुदायिक संस्था परिचालनका लागि आचार संहिता निर्माण गरिने र अन्य संघ संस्थाहरूसँगको सहकार्यका लागि श्रोत व्यवस्थापन बारे अन्तरकृया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०. सामाजिक विकास मन्त्र बाँके, कारितास नेपाल, रुम टु रिड, फियान नेपाल, इलम, जुलोजिकल सोसाइटी अफ लण्डन, युनेस्को बाँके, सी मेट, किसान टु परियोजना, INF बाँके, इन्ट्रुडेक कोहलपुर, ग्रामीण स्वास्थ्य तथा शिक्षा विकास केन्द्र , एशिया फाउन्डेसन बि ग्रुप, सामर्थ्य परियोजना लगायत साझेदार संस्थाहरूसँग राप्ती सोनारीको विकास र सम्वृद्धिका लागि सहकार्य गरिनेछ ।
२१. यस गाउँपालिकालाई कार्य क्षेत्र बनाइ विकास निर्माण तथा लक्षित वर्ग विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संघीय तथा प्रदेश स्तरीय कार्यालयहरूले गाउँपालिकासंग अनिवार्य रुपमा समन्वय र सहकार्य गर्ने वातावरण श्रृजना गरिनेछ ।
२२. गाउँपालिका नगर प्रहरीको दरबन्दी सृजना गरि आवश्यकता अनुसार नियुक्त गर्ने प्रक्रिया सुरुवात गरिनेछ ।
२३. गैरसरकारी संस्था , सहकारी संस्था, सामुदायिक बन जस्ता निकायबाट सम्पादन भएका कामहरूको नियमन र अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइ शुसानको प्रवर्धन गरिनेछ । दिगो विकासका लक्ष्यको आन्तरिकरण गर्नुको साथै स्थानीयकरण कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२४. कर्मचारीको मनोवल उच्च पार्न संघीय सरकारको नीति र गाउँपालिकाकोस्रोत विचको तादम्यता कायम गरि सेवा सुविधामा हेरफर गरिनेछ । साथै लुम्बिनी सरकारले स्वीकृत गरेको स्थानीय निजामति सेवा ऐनको कार्यान्वयन गरिनेछ ।

सभाका सदस्यज्युहरु,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले सम्बृद्ध राप्ती सोनारीको नारालाई व्यवहारमा उतार्न विकासका प्राथमिकता र बजेट तर्जुमाको आधारलाई प्रस्तुत गरेको छ । यसको कार्यान्वयनका लागि प्राप्त हुने रचनात्मक सुझावलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिई सबैको संयुक्त प्रयास, समन्वय, सहकार्य र अपनत्व बोधबाट प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम राप्ती सोनारीको विकासमा कोशेढुंगा सावित हुनेछ । राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको समग्र विकासको आधार तय गर्न यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा सद्भाव र सल्लाह सुझाव दिनु हुने विषयगत समिति, विभिन्न राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नीजि क्षेत्र, प्राज्ञिक क्षेत्र, संचारकर्मी, नागरिक समाज, अग्रज व्यक्तित्व, स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, पालिका भित्रका विभिन्न संजालका पदाधिकारी ज्युहरु लगायत आम गाउँवासीप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दै हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद!!!

तप्त बहादुर पौडेल

अध्यक्ष, राप्ती सोनारी गाउँपालिका, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल

मिति : २०८२ असार १० गते